

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentin kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi 1 päivänä tammikuuta 2002 voimaan tulevan arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentit, koska eduskunnan hallintovaliokunnan lokakuun 18 päivänä 2001 vahvistamatta jätetystä arpajaislaista ja eräistä siihen liittyvistä

laeista (VJL 5/2001 vp) antaman mietinnön (HaVM 15/2001 vp) mukaan ne muodostavat poikkeuksen laissa omaksutusta välineneutraliteetin periaatteesta.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Eduskunta hyväksyi 19 päivänä kesäkuuta 2001 hallituksen esityksen arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/1999 vp, EV 91/2001 vp).

Eduskunta sisällytti arpajaislain 5 §:ään uudet 2 ja 3 momentit, jotka kuuluvat seuraavasti: ” 2 mom. Arpajaisia puhelimen, internetin tai muun niihin verrattavan tietoteknisen sovelluksen välityksellä Ahvenanmaan maakunnassa toimeenpanevan on huolehdittava siitä, että valtakunnan alueella pysyvästi asuva henkilö ei voi täällä osallistua tällaisiin arpajaisiin.

3 mom. Ahvenanmaan lääninhallitus voi sisäasiainministeriön esityksestä määrätä 2 momentissa säädettyä velvollisuutta rikkovan täyttämään velvollisuutensa sekä asettaa määräyksen tehosteeksi uhkasakon.”

Tasavallan Presidentti päätti 13 päivänä heinäkuuta 2001, että hän pyytää ennen lakien vahvistamista perustuslain 77 §:n nojalla korkeimman oikeuden lausunnon eduskunnan hyväksymän arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentin yhteensopivuudesta Ahvenanmaan itsehallintolaissa säädetyn valtakunnan ja maakunnan välisen toimivallanjaon kanssa.

Korkein oikeus totesi 30 päivänä elokuuta 2001 antamassaan lausunnossa (nro 1625), että eduskunnan hyväksymän arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentti evät ole sopuisuudessa

Ahvenanmaan itsehallintolain mukaisen valtakunnan ja ja maakunnan välisen toimivallanjaon kanssa.

Valtioneuvosto päätti 6 päivänä syyskuuta 2001, että se peruuttaa Tasavallan Presidentille 12 päivänä heinäkuuta 2001 tekemänsä, edellä mainittuja eduskunnan hyväksymiä lakeja koskevan vahvistamisesityksensä. Samalla se päätti esittää, että Tasavallan Presidentti jättäisi lait vahvistamatta.

Tasavallan Presidentti päätti 7 päivänä syyskuuta 2001 jättää lait vahvistamatta. Tämän jälkeen lait palautuivat perustuslain 77 §:n 2 momentin mukaisesti eduskuntaan uudelleen käsiteltäviksi. Lait lähetettiin lausunnon laatimista varten perustuslakivaliokuntaan ja mietinnön valmistamista varten hallintovaliokuntaan.

Perustuslakivaliokunta totesi hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa (PeVL 36/2001 vp), että eduskunta voi hyväksyä vahvistamatta jääneen arpajaislain.

Hallintovaliokunta esitti, että vahvistamatta jääneinä palautuneet lait hyväksytään asiasisällöltään muuttamattomina lakien voimaantulosäännöksiä lukuun ottamatta. Samalla valiokunta kuitenkin totesi, että arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentin säännökset muodostavat poikkeuksen laissa alunperin omaksutusta välineneutraliteetin periaatteesta. Lain tulee kuitenkin

alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti olla välineneutraali. Tämän vuoksi lain 5 §:n 2 ja 3 momentin säännökset on syytä kumota tai muuttaa kiireellisesti jo ennen lain voimaantuloa.

Eduskunta hyväksyi arpajaislain 26 päivänä lokakuuta 2001 (EK 23/2001 vp) perustuslain 78 §:n mukaisesti äänten enemmistöllä äänin 174 Jaa, 2 Ei, 23 Poissa ja määräsi lain tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

2. Esityksen tavoitteet

Sisäasiainministeriö asetti 11 päivänä lokakuuta 1996 arpajaislainsäädännön kokonaisuudistusta valmistelevalle hankkeelle. Hankkeen työskentelyn lähtökohdaksi asetettiin Rahapelitoimikunnan mietintö (Komiteamietintö 5:1995). Säädösehdotukset valmisteltiin virkatyönä. Valmistelun ohjausta ja seuranta varten asetettiin eri ministeriöiden edustajista koostunut ohjausryhmä. Hallituksen esitys arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi annettiin 30 päivänä joulukuuta 1999. Hallituksen esityksessä lakiehdotuksille asetettiin kolmenlaisia tavoitteita. Ensimmäisenä tavoitteena oli yhtenäistää ja ajanmukaistaa hajanainen ja osin vanhentunut arpajaislainsäädäntö. Toinen merkittävä tavoite oli turvata vastaisuudessa arpajaislaisten tuottojen käyttäminen sosiaalisiin ja sivistyksellisiin tarkoituksiin sekä muuhun yleishyödylliseen toimintaan. Kolmantena lainsäädännön tavoitteena oli säädöksiin tehostaa arpajaislaisten toimeenpanon valvontaa ja siten vähentää laitonta pelitoimintaa ja siihen kytkeytyvää rikollisuutta.

Hallituksen esitykseen arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sisältyi alunperin periaate, jonka mukaan laki koskisi kaikenlaisia vastikkeellisia arpajaisia niiden toimeenpanotavasta riippumatta (välineneutraaliteetti).

Hallintovaliokunta oli vahvistamatta jääneeseen arpajaislakiin liittyvässä mietinnössään (HaVM 10/2001 vp, s. 10) jo lähtenyt siitä periaatteesta, että ”internet on vain väline, joka mahdollistaa arpajaislaisten toimeenpanon uudella tavalla. Tarjottavat pelit ovat joko samoja pelejä, joita on tarjottu perinteisten myyntikanavien välityksellä vanhastaan tai sitten pelien sellaisia

sovelluksia, jotka on kehitetty aiemmin tarjolla olleista peleistä tietokoneympäristössä toimiviksi peleiksi. Näin ollen internetpeleille ei jakelukanavana tule lähtökohtaisesti antaa tavanomaisista jakelukanavista poikkeavaa merkitystä suhteessa kansallisten säädösten soveltamisalaan.”

Tekninen kehitys on erityisesti tietotekniikan alueella erittäin nopeata. Luotettavasti ei voida ennustaa millaisia arpajaislaisten toimeenpanotavat tulevaisuudessa ovat. Voidaan kuitenkin todeta, että arpajaislaisten toimeenpanoon liittyvät keskeiset periaatteet, joita ovat osallistumisen vastikkeellisuus, lopputuloksen määrittämisen sattumanvaraisuus ja rahanarvoinen voitto, eivät ole riippuvaisia siitä, miten arpajaiset toimeenpannaan. Kun arpajaislaisten toimeenpanoa koskevat säännökset ovat välineneutraaleja, varmistetaan se, että säännökset soveltuvat lähtökohtaisesti myös sellaisiin arpajaislaisten toimeenpanotapoihin, jotka tulevat sovellettaviksi tekniikan kehityksen myötä vasta tulevaisuudessa. Eräänä esimerkkinä tällaisesta kehityksestä voidaan mainita digitalisoidun televisiolähetyksen avulla toteutettu vuorovaikutteinen pelitoiminta.

Kumoamalla arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentit poistettaisiin niihin sisältyvä välineneutraaliteetin poikkeus.

Arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentin kumoamisella ei olisi vaikutusta arpajaislain keskeiseen periaatteeseen, jonka mukaan arpajaiset saa toimeenpanna vain yleishyödyllinen yhteisö (5 §:n 1 momentti) viranomaisen luvalla (6 §) varojen hankkimiseksi yleishyödyllisen toiminnan edistämiseen (7 § 1 momentin 1 kohta). Luvattomasti toimeenpannut arpajaiset olisivat arpajaislain 62 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan kiellettyjä ja rikoslain uuden 17 luvun 16 a §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rangaistavia.

Ehdotetun arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentin kumoamista koskevan lain on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan arpajaislain sekä siihen liittyvien että sitä täydentävien lakien kanssa 1 päivänä tammikuuta 2002. Tällöin arpajaislainsäädännön uudistamiselle asetetut, edellä selostetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa eduskunnan uudelleen 26 päivänä lokakuuta 2001 hyväksymien lakien pohjalta.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä
valtiontaloudellisia tai muitakaan
taloudellisia taikka ympäristöllisiä
vaikutuksia.

4. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä
sisäasiainministeriössä.
Esityksen kiireellisyydestä ja

säädösteknisestä yksinkertaisuudesta johtuen
esitystä ei ole tarkastettu oikeusministeriössä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä
tammikuuta 2002.

Edellä esitetyn perusteella annetaan
Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava
lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tällä lailla kumotaan 1 § 23 päivänä marraskuuta 2001 annetun arpajaislain 5 §:n 2 ja 3 momentti. Tämä laki tulee voimaan 2 § 23 päivänä 2002.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Ville Itälä*